

مجله علوم تربیتی و روانشناسی
دانشگاه شهید چمران اهواز، پاییز ۱۳۸۵
دوره سوم، سال سیزدهم، شماره ۱
ص: ۸۱-۱۰۸

تاریخ دریافت مقاله: ۸۴/۶/۲۷
تاریخ بررسی مقاله: ۸۵/۴/۴
تاریخ پذیرش مقاله: ۸۶/۳/۲۶

بررسی رابطه ویژگیهای شخصیتی و عوامل فردی- خانوادگی با رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز

دکتر یوسفعلی عطاری*

عباس امان الهی فرد*

دکتر مهناز مهربابی زاده هنرمند*

چکیده

پژوهش حاضر به منظور بررسی رابطه ساده و چندگانه ویژگیهای شخصیتی (روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، بازبودن، توافق و وجدانی بودن) و عوامل فردی- خانوادگی (طول مدت ازدواج، وضعیت اقتصادی، تعداد فرزندان، تحصیلات، تفاوت سنی، نوع ازدواج و سن ازدواج) با رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز اجرا شد. آزمودنیها در این پژوهش ۳۳۹ نفر (۱۶۸ زن و ۱۷۱ مرد) بودند، که به روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند. آزمودنیها به پرسشنامه‌های رضایت زناشویی انریچ (ENRICH)، پرسشنامه شخصیتی نئو (Neo-FFI) و پرسشنامه اطلاعات فردی- خانوادگی پاسخ دادند. برای تحلیل داده‌ها علاوه بر روشهای توصیفی (میانگین و انحراف معیار)، از ضریب همبستگی ساده، روش رگرسیون چندمرحله‌ای و رگرسیون با ورود مکرر برای آزمودن فرضیه‌ها استفاده شد. نتایج نشان دادند که: در کل آزمودنیها عامل شخصیتی روان‌رنجورخویی با رضایت زناشویی رابطه منفی دارد، ولی عوامل شخصیتی برون‌گرایی، بازبودن، توافق و وجدانی بودن با رضایت زناشویی رابطه مثبت دارند. عوامل فردی- خانوادگی سن ازدواج، فاصله سنی، نوع ازدواج و تحصیلات با رضایت زناشویی رابطه‌ای ندارند. بین وضعیت اقتصادی و رضایت زناشویی رابطه مثبت وجود دارد. عوامل فردی- خانوادگی تعداد فرزندان و طول مدت ازدواج و رضایت زناشویی رابطه منفی دارند. عوامل شخصیتی و فردی- خانوادگی با رضایت زناشویی رابطه چندگانه دارند.

کلیدواژگان: رضایت زناشویی، شخصیت، روان‌رنجوری، برون‌گرایی، بازبودن، توافق، وجدانی بودن، طول مدت ازدواج، وضعیت اقتصادی، تعداد فرزندان، تحصیلات، تفاوت سنی، نوع ازدواج و سن ازدواج

---

* عضو هیأت علمی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شهید چمران اهواز

مقدمه

به درستی برخورد کنند و از آسیبها در امان بمانند (موسوی، ۱۳۸۳).

یک توافق عمومی وجود دارد که خصوصیات شخصیتی نقش مهمی در نتایج منفی یا مثبت روابط زناشویی دارند (کوسک^۲، ۱۹۹۶؛ کاردک^۳، ۱۹۹۳؛ نمچک و اولسون^۴، ۱۹۹۹؛ راسل و ولز^۵، ۱۹۹۴؛ بوچارد، لوسیر و جنیویو^۶، ۱۹۹۹). شخصیت بیانگر آن دسته از ویژگیهای فردی افراد است که الگوی ثابت رفتاری آنها را نشان می‌دهد (پروین^۷، ۱۹۸۹، ترجمه، جوادی و کدیور، ۱۳۷۸). بر این اساس می‌توانیم با توجه به شخصیت افراد چگونگی واکنش آنها را در موقعیتهای مختلف پیش‌بینی کنیم. شخصیت به صورت مستقیم و به عنوان عاملی تأثیرگذار بر فرایند ارتباطی زوجها اثر می‌گذارد و بالطبع رضایت زناشویی زوجها را نیز متأثر می‌سازد. شخصیت یک نفر انواع معین و متفاوتی از واکنشها را از طرف مقابل فرا می‌خواند که در کل بر رضایت آنها مؤثر است (کاگلین، هاستون و هاست^۸، ۲۰۰۰).

تشکیل خانواده با ازدواج آغاز می‌شود. خانواده به عنوان یک نهاد اجتماعی، به وجود آورنده جامعه بنیادی و اساسی بشریت است. دو نفر که از لحاظ جنسیت با هم متفاوت هستند متقابلاً به وسیله نیروی مرموز غریزه و عشق به همدیگر جذب شده و به طور کامل با همدیگر متعهد می‌شوند، تا یک واحد پویای مولد را شکل دهند. ازدواج در جامعه متغیر امروزی یک پدیده پیچیده است. انسانها به دلایل مختلفی ازدواج می‌کنند. در کنار تمایلات جنسی، که مسایل اولیه هستند، عشق، امنیت اقتصادی، مجالست، محافظت، امنیت عاطفی، فرار از تنهایی، علایق مشترک و داشتن فرزند بعضی از عواملی هستند که می‌توانند باعث گرایش یک شخص به ازدواج شوند (جانیتوس^۱، ۲۰۰۴).

عوامل مختلفی بر پایداری ازدواج و استحکام خانواده مؤثرند. زمانی که زن و شوهر از زندگی زناشویی خود رضایت داشته باشند، خانواده از استحکام خوبی برخوردار می‌شود و آنها می‌توانند با مسائل و مشکلات

-
- 2- Kosek
  - 3- Kurdek
  - 4- Nemechek & Olson
  - 5- Russel & Wells
  - 6- Bouchard, Lussier, h., & Genevieve
  - 7- Pervin
  - 8- Caughlin., Huston & Houst

-
- 1- Janetius

این تحقیق سعی دارد به این پرسش پاسخ دهد که: آیا بین عوامل شخصیتی (روان رنجورخویی، برونگرایی، بازبودن، توافق و وجدانی بودن) و عوامل فردی- خانوادگی (سن ازدواج، طول مدت ازدواج، تفاوت سنی زن و شوهر، تعداد فرزندان، نوع ازدواج، وضعیت اقتصادی و تحصیلات) با رضایت زناشویی رابطه‌ای وجود دارد؟

عبدالله‌زاده (۱۳۸۲) در تحقیقی که به منظور بررسی تأثیر صفات شخصیتی بر رضایت زناشویی بر روی ۱۸۲ زوج انجام داد از پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ و پرسشنامه شخصیتی نئو استفاده نمود. نتایج حاصله نشان دادند: ۱- عوامل شخصیتی (برونگرایی، دلیپذیر بودن و با وجدان بودن) با رضایت زناشویی رابطه مثبت دارند. ۲- بین عامل روان رنجورخویی شخصیت و رضایت زناشویی رابطه منفی وجود دارد. ۳- بین میزان درآمد و رضایت زناشویی رابطه مثبت وجود دارد. ۴- بین مدت ازدواج و رضایت زناشویی رابطه‌ای وجود ندارد. ۵- بین تعداد فرزندان و رضایت زناشویی رابطه‌ای وجود ندارد. ۶- بین میزان تحصیلات و رضایت زناشویی رابطه مثبت وجود دارد. ۷- نتایج رگرسیون گام به گام نشان داد که دلیپذیر بودن مرد ۳۴٪، روان رنجور خویی زن ۷٪،

روان رنجورخویی^۱ در پژوهشهای مختلف رابطه منفی خود را با سازگاری و رضایت زناشویی نشان داده است (آیزنک^۲، ۱۹۸۰؛ کارنی و برادبوری^۳، ۱۹۹۵؛ راسل و ولز، ۱۹۹۴؛ توماسن و گیلبرت^۴، ۱۹۹۷؛ زالسکی و گالکوسکا^۵، ۱۹۷۸). دیگر خصوصیات شخصیتی مانند باز بودن^۶، برونگرایی^۷، وجدانی بودن^۸، و توافق^۹ نیز با رضایت زناشویی همبستگی دارند (بوتوین، باس و شاکلفورد^{۱۰}، ۱۹۹۷؛ کاسیلاس و واتسون^{۱۱}، ۲۰۰۳؛ کوسک، ۱۹۹۶؛ نیمچک و اولسون، ۱۹۹۹؛ واتسون، هوبارت و ویوس^{۱۲}، ۲۰۰۰).

با توجه به اهمیت نقش رضایت زناشویی در کارکرد زن و شوهر، فرزندان، خانواده و جامعه، از آنجا که عوامل شخصیتی و عوامل فردی-خانوادگی از مهمترین عواملی هستند که می‌توانند با رضایت زناشویی رابطه داشته باشند و رضایت زناشویی را پیش بینی نمایند

- 1- neuroticism
- 2- Eysenck
- 3- Karney & Bradbury
- 4- Thomasen & Gilbert
- 5- Zaleski & Galkowska
- 6- openness
- 7- extraversion
- 8- conscientiousness
- 9- agreeableness
- 10- Botwin., Buss & Shakelford
- 11- Casellas & Watson
- 12- Watson., Hubbard & Wiese

دلپذیر بودن زن ۲٪ و روان رنجورخویی مرد ۲٪ و در کل این عوامل ۴۵٪ از تغییرات رضایت زناشویی را تبیین می‌کنند. نتایج رگرسیون در مورد زنان نشان داد که وجدانی بودن ۸٪، روان رنجور خویی ۷٪ و در کل این عوامل ۲۵٪ از پراکندگی رضایت زناشویی را تبیین می‌کنند. در مردان هم دلپذیر بودن مرد ۳۷٪، با وجدان بودن ۳٪ و روان رنجورخویی ۲٪ و در کل ۴۲٪ از پراکندگی رضایت زناشویی را پیش‌بینی می‌کنند.

راستی (۱۳۸۲) در پژوهشی که به منظور بررسی رابطه صفات شخصیتی و رضایت زناشویی بر اساس مدل پنج عاملی بر روی ۵۰ زوج از دانشجویان متأهل شهر شیراز انجام داد، از مقیاس رضایت زناشویی انریچ و آزمون شخصیتی نئو استفاده نمود. نتایج تحقیق نشان دادند که پنج عامل دلپذیر بودن، روان رنجورخویی، با وجدان بودن، برونگرایی و انعطاف‌پذیری به طور معنی‌داری رضایت زناشویی را پیش‌بینی می‌کنند. همچنین، زنان نسبت به مردان نمره‌های بالاتری در روان رنجور خویی و گشودگی و نمره‌های پایین‌تری در برونگرایی و رضایت زناشویی دارند.

کشاوری و علوی (۱۳۸۲) در پژوهشی به بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیتی با سازگاری زناشویی در زنان و مردان شهر مشهد پرداختند. آنها در این پژوهش که بر روی ۱۰۰ زوج انجام شد، از پرسشنامه سازگاری زناشویی^۱ (DAS) و پرسشنامه شخصیتی آیزنگ^۲ استفاده نمودند. نتایج نشان داد که بین خرده مقیاسهای روان رنجور خویی، برونگرایی، درونگرایی، روان پریشی و دروغگویی با خرده مقیاسهای سازگاری زناشویی رابطه معنی‌دار وجود دارد.

صداقت (۱۳۸۲) در تحقیق خود برای بررسی رابطه سن ازدواج، فامیلی یا غیر فامیلی بودن ازدواج، تعداد فرزندان و تشابه اعتقادی با رضایت زناشویی، از پرسشنامه انریچ استفاده نمود. این تحقیق که بر روی ۲۷۶ نفر از دبیران شهر تهران (۱۲۷ مرد و ۱۴۹ زن) انجام شد نشان داد که زنانی که در سن زیر بیست سالگی ازدواج کرده‌اند رضایت زناشویی کمتری دارند و کسانی که در سنین ۲۰ تا ۳۰ سال ازدواج کرده‌اند بهترین رضایت زناشویی را دارند. مردان دارای دو فرزند دارای بالاترین میزان رضایت زناشویی بودند و مردان دارای ۴ فرزند و

1- Dyadic Adjustment Scale

2- Eysenck Personality Inventory

- بالاتر کمترین رضایت زناشویی را داشتند. هرچه طول مدت ازدواج زنان بیشتر شود رضایت زناشویی آنها کاهش می‌یابد. با افزایش سن رضایت زناشویی زنان رو به کاهش می‌گذارد. همچنین، بین کسانی که ازدواج فامیلی داشتند با کسانی که ازدواج غیرفامیلی داشتند تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد.
- در تحقیقی که دونلن، کانگر و بریانت^۱ (۲۰۰۴) با عنوان پنج عامل مهم شخصیتی و پایداری زناشویی بر روی ۴۰۰ زوج انجام دادند، از پرسشنامه نئو و مشاهده استفاده نمودند و به این نتایج دست یافتند.
- ۱- روان رنجورخویی با تعامل منفی زناشویی بین زوجین رابطه مثبت دارد.
- ۲- روان رنجورخویی و تعامل منفی زناشویی با ارزیابی کلی از ازدواج رابطه منفی دارند.
- ۳- عامل شخصیتی توافق با تعامل منفی زناشویی بین زوجین رابطه منفی دارد و با ارزیابی کلی از ازدواج رابطه مثبت دارد.
- ۴- عامل شخصیتی بازبودن همسران با رضایت از روابط جنسی آنها رابطه مثبت دارد.
- ۵- عامل شخصیتی بازبودن با تعامل منفی زناشویی زوجین رابطه منفی دارد. کوک^۲ (۲۰۰۴) به بررسی نقش پنج عامل بزرگ شخصیتی در سازگاری زناشویی افراد مسن پرداخت. وی در این مطالعه که بر روی ۱۱۷ زوج امریکایی انجام گرفت، از پرسشنامه شخصیتی نئو و پرسشنامه سازگاری زناشویی (DAS) استفاده نمودند. نتایج نشان دادند که جنسیت و روان رنجورخویی پیش‌بینی کننده‌های معنی‌داری برای سازگاری زناشویی می‌باشند، اما دیگر عوامل شخصیتی پیش‌بینی کننده‌های معنی‌داری برای سازگاری زناشویی افراد مسن نیستند.
- وایت، هندریک و هندریک^۳ (۲۰۰۴) در پژوهشی با عنوان «پنج عامل بزرگ شخصیتی و برقراری رابطه» به بررسی رابطه شخصیت با صمیمیت و سبکهای دوست داشتن در ۱۱۷ دانشجویی رشته روانشناسی پرداختند. آنها در این پژوهش از پرسشنامه شخصیتی نئو و مقیاس نگرشهای دوست داشتن^۴ (LAS) استفاده نمودند و به این نتایج رسیدند که بین روان رنجور خویی با صمیمیت و رضایت از

2- Cook

3- White., Hendrick & Hendrick

4- Love Attituds Scale

1- Donnellan.,Conger & Bryant

فرضیه‌ها

- ۱- بین عامل شخصیتی روان رنجور خوئی و رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز رابطه منفی وجود دارد.
- ۲- بین عامل شخصیتی برونگرایی و رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز رابطه مثبت وجود دارد.
- ۳- بین عامل شخصیتی باز بودن (انعطاف پذیری) و رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز رابطه مثبت وجود دارد.
- ۴- بین عامل شخصیتی توافق (دلپذیر بودن) و رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز رابطه مثبت وجود دارد.
- ۵- بین عامل شخصیتی وجدانی بودن و رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز رابطه مثبت وجود دارد.
- ۶- بین سن ازدواج و رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز رابطه وجود دارد.
- ۷- بین تفاوت سنی زن و شوهر و رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز رابطه وجود دارد.
- ۸- بین نوع ازدواج (فامیلی یا غیرفامیلی) و رضایت از رابطه، رابطه منفی وجود دارد. برونگرایی با رضایت از رابطه، صمیمیت و سبکهای دوست داشتن شهبانی و فداکارانه رابطه مثبت دارد. توافق با رضایت از رابطه و صمیمیت و سبک دوست داشتن شهبانی رابطه مثبت دارد. وجدانی بودن با رضایت از رابطه و صمیمیت و سبک دوست داشتن شهبانی و فداکارانه رابطه مثبت دارد.
- توینگ، کمپبل و فاستر^۱ (۲۰۰۳) در یک فرا تحلیل به بررسی تحقیقات انجام شده در مورد نقش والدینی و رضایت زناشویی پرداختند و به این نتایج دست یافتند که بین تعداد فرزندان و رضایت زناشویی رابطه منفی وجود دارد، اختلاف در رضایت زناشویی اغلب در میان مادرانی که فرزند نوباوه دارند مشخص است و کسانی که فرزند نوباوه دارند رضایت زناشویی کمتری دارند. برای مردان هم فرزندان نوباوه همین تأثیر را دارد. همچنین، اثر منفی والد بودن بر روی رضایت زناشویی در طبقات اجتماعی بالا و جوانانی که دارای بچه بودند بیشتر بود. به علاوه، داده‌ها نشان دادند که کاهش رضایت زناشویی بعد از تولد بچه ناشی از نقش تعارضها و محدودیت در آزادی والدین است.

1- Twenge., Compbell & Foster

روش پژوهش

الف: جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری

جامعه مورد مطالعه در این پژوهش شامل کلیه کارکنان مرد و زن متأهل اداره‌های دولتی شهر اهواز می‌باشند. نمونه مورد مطالعه شامل ۳۳۹ نفر از کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز می‌باشند که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند.

ب: ابزارهای پژوهش

برای جمع‌آوری داده‌ها از سه پرسشنامه استفاده شده است که عبارتند از:

آزمون شخصیتی Neo.FFI

این پرسشنامه ابتدا در سال ۱۹۸۵ تحت عنوان Neo با ۱۸۵ سؤال توسط کاستا و مک کری^۱ تهیه شد. بعد از آن بر اساس همین پرسشنامه فرمهای ۲۴۰ و ۶۰ سؤالی آن نیز به وسیله همین پژوهشگران ساخته شدند (پیتلیک^۲، ۲۰۰۲).

در این پژوهش از آزمون Neo.FFI که دارای شصت سؤال می‌باشد و پنج عامل، روان رنجورخویی (N)، برون‌گرایی (E)،

رضایت زناشویی در کارکنان زن و مرد اداره‌های دولتی شهر اهواز رابطه وجود دارد.

۹- بین میزان تحصیلات و رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز رابطه مثبت وجود دارد.

۱۰- بین وضعیت اقتصادی و رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز رابطه مثبت وجود دارد.

۱۱- بین تعداد فرزندان و رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز رابطه منفی وجود دارد.

۱۲- بین طول مدت ازدواج و رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز رابطه منفی وجود دارد.

۱۳- بین عوامل شخصیتی با رضایت زناشویی در کارکنان اداره‌های دولتی شهر اهواز رابطه چندگانه وجود دارد.

۱۴- بین عوامل فردی-خانوادگی با رضایت زناشویی در کارکنان (زن و مرد) اداره‌های دولتی شهر اهواز رابطه چندگانه وجود دارد.

۱۵- بین عوامل شخصیتی و عوامل فردی- خانوادگی با رضایت زناشویی در کارکنان (زن و مرد) اداره‌های دولتی شهر اهواز رابطه چندگانه وجود دارد.

1- Costa & McCrae

2- Pytlik

بازبودن (O)، توافق (A) و وجدانی بودن (C) را می‌سنجد، استفاده شده است. پرسشنامه Neo.FFI برای به دست آوردن اندازه مختصر و مفیدی از پنج عامل بنیادی شخصیت ساخته شده است (کاستا و مک کری، ۱۹۹۰). این آزمون توسط کیامهر (۱۳۸۱) در دانشجویان دانشگاههای شهر تهران اعتباریابی شد. این آزمون برای افراد بالای ۱۷ سال مناسب است.

پایایی^۱

مک کری و کاستا (۲۰۰۴) در مطالعه‌ای که به منظور تجدید نظر در پرسشنامه Neo.FFI بر روی ۱۴۹۲ نفر از افراد بزرگسال انجام دادند ضریب آلفای کرونباخ پنج عامل روان رنجورخویی (N)، برون گرایی (E)، بازبودن (O)، توافق (A) و وجدانی بودن (C) را به ترتیب ۰/۸۰، ۰/۷۵، ۰/۶۹ و ۰/۷۹ گزارش کردند. کیامهر (۱۳۸۱) پس از هنجاریابی این آزمون در دانشجویان علوم انسانی دانشگاههای تهران پایایی این آزمون را با روش بازآزمایی (اجرای مجدد بر روی ۳۳۶ نفر) برای پنج عامل A، O، E، N و C به ترتیب ۰/۸۴،

۰/۸۲، ۰/۷۸، ۰/۶۵ و ۰/۸۶ و آلفای کرونباخ را برای این عوامل به ترتیب ۰/۷۹، ۰/۷۳، ۰/۴۲، ۰/۵۸ و ۰/۷۷ گزارش کرده است. برای به دست آوردن پایایی این آزمون، در پژوهش حاضر، از روش آلفای کرونباخ و بازآزمایی استفاده شده است. پایایی این آزمون با استفاده از روش بازآزمایی بر روی ۶۴ نفر از افراد نمونه به فاصله ۲ هفته برای پنج عامل A، O، E، N و C به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۴، ۰/۷۹، ۰/۸۰ و ۰/۸۲ بود. آلفای کرونباخ ۵ عامل به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۶۵، ۰/۵۹، ۰/۴۸ و ۰/۷۵ بود.

روایی^۲

مک کری و کاستا (۲۰۰۴) ضریب همبستگی این آزمون را با آزمون نئو ۲۴۰ سؤالی برای پنج عامل، روان رنجورخویی (N)، برون گرایی (E)، بازبودن (O)، توافق (A) و وجدانی بودن (C)، به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۸۳، ۰/۹۱، ۰/۷۶ و ۰/۸۶ گزارش کرده‌اند. کیامهر (۱۳۸۱) ضریب همبستگی این آزمون را با آزمون ۲۴۰ سؤالی نئو برای پنج عامل آن به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۹۱، ۰/۷۱، ۰/۷۸ و ۰/۷۵ گزارش کرده است. برای بررسی روایی

2- validity

1- reliability

این آزمون، در پژوهش حاضر، برای هر کدام از عوامل یک سؤال کلی در یک مقیاس ۱۵ درجه‌ای (۱ کاملاً مخالف تا ۱۵ کاملاً موافق) طرح گردید. سپس، همبستگی ۵ عامل با این سؤالات محاسبه شد. ضرایب به ترتیب عبارتند از: روان رنجورخسویی (۰/۶۶، برونگرایی ۰/۵۶، باز بودن ۰/۵۹، توافق ۰/۵۹ و وجدانی بودن ۰/۳۹، که همه در سطح $P < ۰/۰۰۱$ معنی دارند.

پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ^۱ (ENRICH)

پرسشنامه انریچ توسط اولسون، فورنیر، جوئن و درانکمن^۲ در سال ۱۹۸۹ در آمریکا با هدف ارزیابی و شناسایی زمینه‌های بالقوه مشکل‌زا و شناسایی زمینه‌های قوت و پرباری روابط زناشویی ساخته شده است (ثنایی، ۱۳۷۹).

این پرسشنامه دارای ۱۱۵ گویه می‌باشد و از ۱۲ خرده مقیاس تشکیل شده است. فرم کوتاه این پرسشنامه دارای ۴۷ سؤال است که به وسیله سلیمانیان (۱۳۷۳) اعتباریابی شده است و همان ۱۲ خرده مقیاس را شامل

می‌شود. برای هر یک از گویه‌های این پرسشنامه پنج گزینه (کاملاً موافقم، موافقم، نه موافق نه مخالف، مخالف، کاملاً مخالفم) به صورت طرح لیکرت منظور شده است، که به ترتیب ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵ نمره‌گذاری می‌شوند. دوازده خرده مقیاس آن عبارتند از:

- ۱- تحریف آرمانی ۲- رضایت زناشویی ۳- مسائل شخصیتی ۴- ارتباط ۵- حل تعارض ۶- مدیریت مالی ۷- اوقات فراغت ۸- رابطه جنسی ۹- فرزندان ۱۰- خانواده و دوستان ۱۱- نقشهای مساوات طلبی ۱۲- جهت‌گیری مذهبی.

در این پژوهش از فرم ۴۷ سؤالی استفاده شده است.

پایایی

اولسن (۱۹۸۹) ضرایب آلفای کرونباخ پرسشنامه انریچ را در خرده مقیاسهای آن از ۰/۴۸ تا ۰/۹۰ گزارش کرده است.

عبدالله زاده (۱۳۸۲) در تحقیق خود که بر روی ۱۸۲ زوج شهر دامغان انجام داد آلفای کرونباخ پرسشنامه انریچ را ۰/۹۳ گزارش کرده است و این آزمون را بر روی ۳۵ زوج به فاصله ۱۲ روز دوباره اجراء کرد، همبستگی اجرای اول با اجرای مجدد این آزمون ۰/۷۸ برای مردان و ۰/۸۳ برای زنان بوده است.

- 1- Enriching and Nurturing Relationship
Issue Communication Happiness
Enrich
- 2- Olson, Fiumier, Joan, & DranCkman

یافته‌های پژوهش

الف: یافته‌های توصیفی

یافته‌های توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار، تعداد آزمودنیها، حداقل نمره، حداکثر نمره و درصد متغیرهای ملاک و پیش بین این پژوهش در کل آزمودنیها در جدول ۱ ارائه می‌گردد.

همان طور که در جدول ۱ ملاحظه می‌شود میانگین رضایت زناشویی افراد نمونه برابر با ۱۶۸/۹۵ می‌باشد. از میان عوامل شخصیتی، وجدانی بودن با میانگین ۳۶/۳۸ دارای بالاترین میانگین و روان رنجورخویی با میانگین ۱۸/۹۸ دارای پایین‌ترین میانگین می‌باشند. میانگین سن ازدواج و تفاوت سنی به ترتیب برابر با ۲۵/۵۷ و ۴/۴۸ می‌باشند. میانگین وضعیت اقتصادی (درآمد) برابر با ۲۲۰/۵۱ هزار تومان در ماه است. میانگین طول ازدواج و تعداد فرزندان هم به ترتیب برابر با ۱۱/۱۵ و ۱/۷۶ می‌باشند.

جدول ۲ فراوانی، فراوانی تجمعی، درصد و درصد تجمعی متغیرهای پیش بین تحصیلات و نوع ازدواج را در کل نمونه نشان می‌دهد.

همان طور که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود افراد با تحصیلات کارشناسی دارای

در پژوهش حاضر ضرایب آلفای کرونباخ و تنصیف این پرسشنامه به ترتیب ۰/۹۲ و ۰/۸۷ محاسبه گردید.

روایی

شریف نیا (۱۳۸۱) همبستگی پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ را با پرسشنامه سازگاری زوجی^۱ (FAD) ۰/۹۲ به دست آورده است. برای بررسی روایی این پرسشنامه، در این پژوهش، از پرسشنامه شاخص رضایت زناشویی استفاده شد. همبستگی این دو آزمون ۰/۷۷ محاسبه گردید که در سطح $p < ۰/۰۰۰۱$ معنی‌دار می‌باشد.

پرسشنامه عوامل فردی - خانوادگی

برای سنجش عوامل فردی - خانوادگی (سن ازدواج، طول مدت ازدواج، تفاوت سنی زن و شوهر، تعداد فرزندان، نوع ازدواج، اشتغال زنان، وضعیت اقتصادی و تحصیلات) از پرسشنامه محقق ساخته، استفاده شده است که در بردارنده سؤالاتی درباره موارد بالا می‌باشد.

1- Family Adjustment Dyadic

جدول ۱. یافته‌های توصیفی مربوط به متغیرهای ملاک و پیش‌بین برای کل آزمودنیها

متغیر	شاخصهای آماری		
	میانگین	انحراف معیار	حداقل نمره
رضایت زناشویی	۱۶۸/۹۵	۲۵/۵۶	۸۵
روان رنجور خویی	۱۸/۹۸	۷/۳۹	۰
برونگرایی	۲۹/۰۴	۵/۷۷	۱۰
بازبودن	۲۶/۵۶	۴/۵۲	۱۷
توافق	۳۳/۵۱	۴/۶۱	۱۹
وجدانی بودن	۳۶/۳۸	۵/۹۹	۱۷
سن ازدواج	۲۵/۵۷	۴/۲۱	۱۵
تفاوت سنی	۴/۴۸	۳/۰۲	۰
وضعیت اقتصادی	۲۲۰/۵۱	۱۰۴/۵۷	۲۰
طول ازدواج	۱۱/۱۵	۷/۸۸	۱
تعداد فرزندان	۱/۷۶	۱/۲۹	۰

جدول ۲. فراوانی، فراوانی تجمعی، درصد و درصد تجمعی متغیرهای پیش‌بین تحصیلات و نوع

ازدواج در کل آزمودنیها

متغیر پیش‌بین	آزمودنیها	گروه	شاخصهای آماری		
			فراوانی	فراوانی تجمعی	درصد
تحصیلات	کل	دیپلم	۵۶	۵۶	۱۶/۵
		فوق دیپلم	۵۶	۱۱۲	۱۶/۵
		لیسانس	۲۰۲	۳۱۴	۵۹/۷
		فوق لیسانس و بالاتر	۲۵	۳۳۹	۷/۳
نوع ازدواج	کل	فامیلی	۹۸	۹۸	۲۸/۹
		غیرفامیلی	۲۴۱	۳۳۹	۷۱/۱

بیشترین فراوانی (۲۰۲) و افراد با تحصیلات غیر فامیلی می‌باشند. دیپلم و کاردانی با فراوانی ۵۶ دارای کمترین فراوانی می‌باشند. همچنین، ۹۸ نفر دارای ازدواج فامیلی و ۲۴۱ نفر دارای ازدواج

جدول ۳ ضرایب همبستگی ساده بین عوامل شخصیتی و رضایت زناشویی را در کل آزمودنیها نشان می‌دهد.

جدول ۳. ضرایب همبستگی ساده بین عوامل شخصیتی و رضایت زناشویی در کل آزمودنیها

کل نمونه		تعداد	متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک
سطح معنی‌داری	ضریب همبستگی			
۰/۰۰۱	-۰/۳۴۹	۳۳۹	روان‌رنجورخویی	رضایت زناشویی
۰/۰۰۱	۰/۳۳۳	۳۳۹	برونگرایی	
۰/۰۰۵	۰/۱۵۱	۳۳۹	بازبودن	
۰/۰۰۱	۰/۲۶۸	۳۳۹	توافق	
۰/۰۰۱	۰/۳۶۷	۳۳۹	وجدانی بودن	
۰/۷۲۵	۰/۰۱۹	۳۳۹	سن ازدواج	
۰/۳۳۱	-۰/۰۵۳	۳۳۹	تفاوت سنی	
۰/۷۷۱	۰/۰۱۶	۳۳۹	نوع ازدواج	
۰/۴۸۱	۰/۰۳۸	۳۳۹	تحصیلات	
۰/۰۳۱	۰/۱۱۷	۳۳۹	وضعیت اقتصادی	
۰/۰۳۳	-۰/۱۱۶	۳۳۹	تعداد فرزندان	
۰/۰۱۲	-۰/۱۳۶	۳۳۹	طول مدت ازدواج	

همان‌طور که در جدول ۳ ملاحظه می‌شود که ضریب همبستگی بین عامل شخصیتی روان‌رنجور خویی و رضایت زناشویی برابر ۰/۳۴۹- است که در سطح $p < ۰/۰۱$ رابطه منفی معنی‌دار بین این دو وجود دارد. ضریب همبستگی بین عامل شخصیتی برون‌گرایی و رضایت زناشویی برابر ۰/۳۳۳ است که در سطح $p < ۰/۰۱$ رابطه مثبت معنی‌دار بین این دو وجود دارد. ضریب همبستگی بین عامل شخصیتی بازبودن و رضایت زناشویی برابر ۰/۱۵۱ است که در سطح $p < ۰/۰۱$ رابطه مثبت معنی‌دار

جدول ۴ الف. نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای پیش‌بین (عوامل شخصیتی) با رضایت زناشویی به روش ورود مکرر برای کل نمونه

ضرایب رگرسیون					F P	RS	MR	شاخصها متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک
۵	۴	۳	۲	۱					
				$\beta=0/37$ $t=7/25$ $p<0/001$	52/55 $p<0/001$	0/14	0/37	وجدانی بودن	رضایت زناشویی
			$\beta=-0/25$ $t=-4/7$ $p<0/001$	$\beta=0/28$ $t=5/26$ $p<0/001$	38/97 $p<0/001$	0/19	0/43	روان رنجوری	
		$\beta=0/13$ $t=2/2$ $p<0/030$	$\beta=-0/20$ $t=3/38$ $p<0/001$	$\beta=0/24$ $t=4/36$ $p<0/001$	27/86 $p<0/001$	0/20	0/45	برونگرایی	
	$\beta=0/05$ $t=1/94$ $p=0/347$	$\beta=0/13$ $t=2/2$ $p<0/031$	$\beta=-0/18$ $t=-2/8$ $p<0/005$	$\beta=0/23$ $t=3/98$ $p<0/001$	21/02 $p<0/001$	0/20	0/45	توافق	
$\beta=0/11$ $t=2/23$ $p<0/026$	$\beta=0/05$ $t=1/86$ $p=0/39$	$\beta=0/12$ $t=1/98$ $p<0/049$	$\beta=-0/19$ $t=-3$ $p<0/003$	$\beta=0/22$ $t=3/83$ $p<0/001$	18/09 $p<0/001$	0/21	0/46	باز بودن	

جدول ۴ ب. نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای پیش‌بین (عوامل شخصیتی) با رضایت زناشویی به روش ورود مرحله ای برای کل نمونه

ضرایب رگرسیون				F P	RS	MR	شاخصها متغیر آماري پیش‌بین	متغیر ملاک
۴	۳	۲	۱					
			$\beta=0/37$ $t=7/25$ $p<0/001$	52/55 $p<0/001$	0/135	0/37	وجدانی بودن	رضایت زناشویی
		$\beta=-0/25$ $t=-4/7$ $p<0/001$	$\beta=0/28$ $t=5/26$ $p<0/001$	38/97 $p<0/001$	0/19	0/43	روان رنجورخویی	
	$\beta=0/12$ $t=2/45$ $p<0/015$	$\beta=-0/25$ $t=-4/08$ $p<0/001$	$\beta=0/26$ $t=4/99$ $p<0/001$	28/36 $p<0/001$	0/20	0/45	باز بودن	
$\beta=0/12$ $t=1/98$ $p<0/048$	$\beta=0/11$ $t=2/27$ $p<0/024$	$\beta=-0/20$ $t=-3/55$ $p<0/001$	$\beta=0/23$ $t=4/19$ $p<0/001$	22/44 $p<0/001$	0/21	0/46	برونگرایی	

بین این دو وجود دارد. ضریب همبستگی بین عامل شخصیتی توافق و رضایت زناشویی برابر $0/268$ است که در سطح $p < 0/01$ رابطه مثبت معنی‌دار بین این دو وجود دارد. ضریب همبستگی بین عامل شخصیتی وجدانی بودن و رضایت زناشویی برابر $0/367$ است که در سطح $p < 0/01$ رابطه مثبت معنی‌دار بین این دو وجود دارد. بنابراین، فرضیه یک تا پنج پژوهش تأیید می‌گردند. رابطه عوامل فردی خانوادگی، یعنی سن ازدواج، تفاوت سنی، نوع ازدواج و تحصیلات با رضایت زناشویی در سطح مورد نظر معنی‌دار نمی‌باشند. بر این اساس، فرضیه‌های شش تا نه مورد تأیید قرار نمی‌گیرند. بین وضعیت اقتصادی و رضایت زناشویی در سطح $p < 0/05$ رابطه مثبت معنی‌دار وجود دارد. عوامل فردی-خانوادگی، یعنی تعداد فرزندان و طول مدت ازدواج با رضایت زناشویی در سطح $p < 0/05$ رابطه منفی معنی‌دار دارند. بر این اساس، فرضیه‌های ده تا دوازده مورد تأیید قرار می‌گیرند.

جدول ۴ الف نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای پیش بین (عوامل شخصیتی) با رضایت زناشویی به روش مرحله‌ای را برای کل آزمودنیها نشان می‌دهد. نتایج رگرسیون به روش مرحله‌ای جدول ۴ ب نشان می‌دهد که وجدانی بودن، روان رنجورخویی، باز بودن و برونگرایی پیش‌بینی کننده‌های معنی‌داری برای رضایت زناشویی می‌باشند.

جدول ۵ الف نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای پیش بین (عوامل فردی-خانوادگی) با رضایت زناشویی را به روش ورود مکرر برای کل آزمودنیها نشان می‌دهد. همان طور که در جدول ۵ الف ملاحظه

جدول ۵ الف. نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای پیش بین (عوامل فردی- خانوادگی) با رضایت زناشویی به روش ورود مرحله‌ای، برای کل آزمودنیها

ضرایب رگرسیون							F P	RS	MR	شاخصهای آماري متغیر پیش بین	متغیر ملاک
۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱					
						$\beta = -/۱۴$ $t = -۲/۵۳$ $p = ۰/۰۱$	۶/۳۷ $p = ۰/۰۱$	۰/۰۲	۰/۱۴	طول مدت ازدواج	رضایت زناشویی
					$\beta = ۰/۱۲$ $t = ۲/۲۹$ $p < ۰/۰۲$	$\beta = -۰/۱۴$ $t = -۲/۶۳$ $p < ۰/۰۱$	۵/۸۵ $p < ۰/۰۱$	۰/۰۳	۰/۱۸	وضعیت اقتصادی	
				$\beta = -/۰۳$ $t = -۰/۳۹$ $p = ۰/۷۰$	$\beta = ۰/۱۲$ $t = ۲/۲۸$ $p < ۰/۰۴$	$\beta = ۰/۱۲$ $t = -۱/۴۹$ $p = ۰/۱۴$	۳/۹۴ $p = ۰/۰۱$	۰/۰۳	۰/۱۹	تعداد فرزندان	
			$\beta = -/۰۴$ $t = -۰/۷۵$ $p = ۰/۴۵$	$\beta = -/۰۳$ $t = -۰/۳۶$ $p = ۰/۷۲$	$\beta = ۰/۱۲$ $t = ۲/۲۸$ $p < ۰/۰۲$	$\beta = ۰/۱۲$ $t = -۱/۴۷$ $p = ۰/۱۴$	۳/۰۹ $p = ۰/۰۱$	۰/۰۴	۰/۲۰	تفاوت سنی	
		$\beta = -/۰۵$ $t = -/۹۱$ $p = ۰/۳۷$	$\beta = -/۰۴$ $t = -/۷۲$ $p = /۴۷$	$\beta = -/۰۳$ $t = /۳۹$ $p = /۷۰$	$\beta = ۰/۱۴$ $t = -۲/۴۵$ $p < ۰/۰۱$	$\beta = -/۱۳$ $t = -۱/۵۹$ $p = ۰/۱۱$	۲/۶۴ $p = ۰/۰۲$	۰/۰۴	۰/۲۰	تحصیلات	

ادامه جدول ۵ الف. نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای پیش بین (عوامل فردی- خانوادگی) با رضایت زناشویی به روش ورود مرحله‌ای، برای کل آزمودنیها

ضرایب رگرسیون							F P	RS	MR	شاخصهای آماري متغیر پیش بین	متغیر ملاک
۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱					
	$\beta = -/0.03$ $t = -/0.6$ $p = 0.96$	$\beta = -/0.05$ $t = 0.89$ $p = 0.37$	$\beta = -/0.04$ $t = -/0.3$ $p = 0.47$	$\beta = -/0.03$ $t = -/0.39$ $p = 0.70$	$\beta = 0.14$ $t = 2.44$ $p < 0.01$	$\beta = -/0.13$ $t = -/0.59$ $p = 0.11$	۲/۱۹ $p = 0.04$	۰/۰۴	۰/۲۰	نوع ازدواج	
$\beta = -/0.07$ $t = -/1.14$ $p = 0.26$	$\beta = -/0.03$ $t = -/0.6$ $p = 0.96$	$\beta = -/0.05$ $t = 0.83$ $p = 0.41$	$\beta = -/0.03$ $t = -/0.62$ $p = 0.54$	$\beta = -/0.04$ $t = -/0.44$ $p = 0.66$	$\beta = 0.14$ $t = -2.44$ $p < 0.01$	$\beta = -/0.15$ $t = -/1.81$ $p = 0.07$	۲/۰۷ $p = 0.04$	۰/۰۴	۰/۲۱	سن ازدواج	

جدول ۵ ب. نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای پیش بین (عوامل فردی- خانوادگی) با رضایت زناشویی به روش ورود مرحله‌ای، برای کل آزمودنیها

ضرایب رگرسیون		F P	RS	MR	شاخصهای آماري متغیرهای پیش بین	متغیر ملاک
۲	۱					
	$\beta = -/0.14$ $t = -2.53$ $p = 0.01$	۶/۳۷ $p = 0.01$	۰/۰۲	۰/۱۴	طول مدت ازدواج	رضایت زناشویی
$\beta = 0.12$ $t = 2.29$ $p = 0.01$	$\beta = -/0.14$ $t = -2.63$ $p = 0.01$	۵/۸۵ $p = 0.01$	۰/۰۳	۰/۱۸	وضعیت اقتصادی	

جدول ۶ الف. نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای پیش‌بین (عوامل شخصیتی و فردی- خانوادگی) با رضایت زناشویی به روش ورود مکرر برای کل آزمودنیها

ضرایب رگرسیون												F P	RS	MR	شاخصهای متغیر پیش بین	متغیر ملاک
۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱					
											$\beta = 0.37$ $t = 7.25$ $p < 0.001$	۵۲/۵۵ $P < 0.001$	۰/۱۴	۰/۳۷	وجدانی بودن	رضایت زناشویی
										$\beta = -0.25$ $t = -4.7$ $p < 0.001$	$\beta = 0.28$ $t = 5.26$ $p < 0.001$	۳۸/۹۷ $P < 0.001$	۰/۱۹	۰/۴۳	روان رنجوری	
									$\beta = 0.13$ $t = 2.2$ $p < 0.030$	$\beta = -0.20$ $t = 3.38$ $p < 0.001$	$\beta = 0.24$ $t = 4.36$ $P < 0.001$	۲۷/۸۶ $P < 0.001$	۰/۲۰	۰/۴۵	برونگرایی	
							$\beta = 0.05$ $t = .94$ $p = 0.347$	$\beta = 0.13$ $t = 2.2$ $p < 0.031$	$\beta = -0.18$ $t = -2.8$ $p < 0.005$	$\beta = 0.23$ $t = 3.98$ $p < 0.001$	۲۱/۰۲ $p < 0.001$	۰/۲۰	۰/۴۵	توافق		
						$\beta = 0.11$ $t = 2.23$ $p < 0.026$	$\beta = 0.05$ $t = .86$ $p = 0.39$	$\beta = 0.12$ $t = 1.98$ $p < 0.049$	$\beta = -0.19$ $t = -3$ $p < 0.003$	$\beta = 0.22$ $t = 3.83$ $p < 0.001$	۱۸/۰۹ $p < 0.001$	۰/۲۱	۰/۴۶	باز بودن		
						$\beta = -0.11$ $t = -2.31$ $p < 0.022$	$\beta = 0.1$ $t = 1.86$ $p < 0.063$	$\beta = 0.06$ $t = 1.09$ $p < 0.279$	$\beta = 0.13$ $t = 2.12$ $p < 0.035$	$\beta = -0.18$ $t = -2.98$ $p < 0.003$	$\beta = 0.20$ $t = 3.58$ $p < 0.001$	۱۶/۱۶ $p < 0.001$	۰/۲۳	۰/۴۸	طول مدت ازدواج	

ادامه جدول ۶ الف. نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای پیش‌بین (عوامل شخصیتی و فردی- خانوادگی) با رضایت زناشویی به روش ورود مکرر برای کل آزمودنیها

ضرایب رگرسیون												F P	RS	MR	شاخصهای متغیر پیش بین	متغیر ملاک
۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱					
					$\beta = 0.09$ $t = 1.77$ $p = 0.077$	$\beta = -0.12$ $t = -2.41$ $p = 0.017$	$\beta = 0.09$ $t = 1.74$ $p = 0.083$	$\beta = 0.07$ $t = 1.21$ $p = 0.229$	$\beta = 0.13$ $t = 2.11$ $p < 0.036$	$\beta = -0.17$ $t = -2.73$ $p < 0.007$	$\beta = 0.21$ $t = 3.64$ $P < 0.001$	۱۴/۳۹ $p < 0.001$	۰/۲۳	۰/۴۸	وضعیت اقتصادی	رضایت زناشویی
				$\beta = 0.06$ $t = 0.81$ $p = 0.417$	$\beta = 0.09$ $t = 1.78$ $p = 0.075$	$\beta = -0.16$ $t = -2.24$ $p < 0.026$	$\beta = 0.09$ $t = 1.73$ $p = 0.083$	$\beta = 0.07$ $t = 1.25$ $p = 0.213$	$\beta = 0.13$ $t = 2.14$ $p < 0.033$	$\beta = -0.17$ $t = -2.74$ $P < 0.007$	$\beta = 0.21$ $t = 3.66$ $P < 0.001$	۱۲/۶۶ $p < 0.001$	۰/۲۴	۰/۴۹	تعداد فرزندان	
			$\beta = -0.01$ $t = -0.23$ $p = 0.820$	$\beta = 0.06$ $t = 0.82$ $p = 0.414$	$\beta = 0.09$ $t = 1.79$ $p = 0.075$	$\beta = -0.16$ $t = -2.23$ $p < 0.027$	$\beta = 0.09$ $t = 1.71$ $p = 0.088$	$\beta = 0.07$ $t = 1.26$ $p = 0.210$	$\beta = 0.13$ $t = 2.15$ $p < 0.032$	$\beta = -0.17$ $t = -2.69$ $p < 0.007$	$\beta = 0.21$ $t = 3.66$ $P < 0.001$	۱۱/۲۳ $p < 0.001$	۰/۲۴	۰/۴۹	تفاوت سنی	
		$\beta = -0.01$ $t = -0.27$ $p = 0.787$	$\beta = 0.06$ $t = -0.22$ $p = 0.830$	$\beta = 0.06$ $t = 0.80$ $p = 0.423$	$\beta = 0.09$ $t = 1.78$ $p = 0.076$	$\beta = -0.16$ $t = -2.24$ $p < 0.026$	$\beta = 0.09$ $t = 1.72$ $p = 0.086$	$\beta = 0.07$ $t = 1.26$ $p = 0.208$	$\beta = 0.13$ $t = 2.08$ $p < 0.038$	$\beta = -0.17$ $t = -2.70$ $p < 0.007$	$\beta = 0.21$ $t = 3.63$ $P < 0.001$	۱۰/۰۸ $p < 0.001$	۰/۲۴	۰/۴۹	تحصیلات	
	$\beta = 0.01$ $t = 0.26$ $p = 0.798$	$\beta = -0.02$ $t = -0.29$ $p = 0.770$	$\beta = -0.01$ $t = -0.19$ $p = 0.853$	$\beta = 0.06$ $t = -0.81$ $p = 0.421$	$\beta = 0.09$ $t = 1.78$ $p = 0.075$	$\beta = -0.16$ $t = -2.20$ $p < 0.028$	$\beta = 0.09$ $t = 1.72$ $p = 0.086$	$\beta = 0.07$ $t = 1.26$ $p = 0.206$	$\beta = 0.13$ $t = 2.09$ $p < 0.037$	$\beta = -0.17$ $t = -2.70$ $p < 0.007$	$\beta = 0.21$ $t = 3.57$ $P < 0.001$	۹/۱۵ $p < 0.001$	۰/۲۴	۰/۴۹	نوع ازدواج	
$\beta = -0.04$ $t = -0.75$ $p = 0.455$	$\beta = 0.02$ $t = 0.32$ $p = 0.752$	$\beta = -0.01$ $t = -0.27$ $p = 0.791$	$\beta = -0.01$ $t = -0.11$ $p = 0.909$	$\beta = 0.06$ $t = 1.76$ $p = 0.443$	$\beta = 0.09$ $t = 1.91$ $p = 0.057$	$\beta = -0.18$ $t = -2.31$ $p < 0.021$	$\beta = 0.09$ $t = 1.73$ $p = 0.085$	$\beta = 0.08$ $t = 1.29$ $p = 0.197$	$\beta = 0.12$ $t = 2$ $p < 0.047$	$\beta = -0.17$ $t = -3.70$ $p < 0.007$	$\beta = 0.21$ $t = 3.56$ $P < 0.001$	۸/۴۲ $p < 0.001$	۰/۲۴	۰/۴۹	سن ازدواج	

جدول ۶ ب. نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای پیش‌بین (عوامل شخصیتی و فردی - خانوادگی) با رضایت زناشویی به روش مرحله‌ای، برای کل آزمودنیها

ضرایب رگرسیون					F P	RS	MR	شاخصها متغیر پیش بین	متغیر ملاک
۵	۴	۳	۲	۱					
				$\beta = 0.37$ $t = 7.25$ $p < 0.001$	۵۲/۵۵ $p < 0.001$	۰/۱۴	۰/۳۷	وجدانی بودن	رضایت زناشویی
			$\beta = -0.25$ $t = -4.7$ $p < 0.001$	$\beta = 0.28$ $t = 5.26$ $p < 0.001$	۳۸/۹۷ $p < 0.001$	۰/۱۹	۰/۴۳	روان رنجورخوبی	
		$\beta = 0.12$ $t = 2.45$ $p < 0.015$	$\beta = -0.26$ $t = -4.99$ $p < 0.001$	$\beta = 0.26$ $t = 4.99$ $p < 0.001$	۲۸/۳۶ $p < 0.001$	۰/۲۰	۰/۴۵	باز بودن	
	$\beta = -0.10$ $t = -2.08$ $p = 0.038$	$\beta = 0.11$ $t = 2.34$ $p < 0.013$	$\beta = -0.26$ $t = -4.91$ $p < 0.001$	$\beta = 0.26$ $t = 3.84$ $p < 0.001$	۲۲/۵۷ $p < 0.001$	۰/۲۱	۰/۴۶	طول مدت ازدواج	
$\beta = 0.13$ $t = 2.12$ $p < 0.035$	$\beta = -0.11$ $t = -2.21$ $p = 0.027$	$\beta = 0.09$ $t = 1.92$ $p < 0.055$	$\beta = -0.21$ $t = -5.93$ $p < 0.001$	$\beta = 0.22$ $t = 3.99$ $p < 0.001$	۱۹/۱۴ $p < 0.001$	۰/۲۲	۰/۴۷	برونگرایی	

خانوادگی) را به روش مرحله‌ای برای کل آزمودنیها نشان می‌دهد. نتایج تحلیل رگرسیون به روش مرحله‌ای در جدول ۵ ب نشان می‌دهند که طول مدت ازدواج و وضعیت اقتصادی پیش‌بینی کننده‌های معنی‌داری برای رضایت زناشویی می‌باشند.

جدول ۶ الف نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای پیش بین (ویژگیهای شخصیتی و عوامل فردی - خانوادگی) با رضایت زناشویی را به روش مکرر برای کل آزمودنیها نشان می‌دهد. همان طور که در

می‌شود، طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با روش ورود مکرر، بین متغیرهای پیش‌بین (عوامل فردی - خانوادگی) با متغیر ملاک رضایت زناشویی برای کل آزمودنیها همبستگی چندگانه $MR = 0.21$ وجود دارد که در سطح $p < 0.05$ معنی‌دار می‌باشد. بنابراین، فرضیه ۱۴ مورد تأیید قرار می‌گیرد. ۴٪ از واریانس متغیر ملاک توسط متغیرهای پیش‌بین تبیین می‌شود.

جدول ۵ ب نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای پیش بین (عوامل فردی -

جدول ۶ الف مشاهده می‌شود طبق نتایج

حاصل از تحلیل رگرسیون با روش ورود

مکرر، بین متغیرهای پیش بین (عوامل

شخصیتی و عوامل فردی- خانوادگی) با

متغیر ملاک (رضایت زناشویی) برای کل

آزمودنیها همبستگی چندگانه $MR=0/49$

می‌باشد که در سطح $p<0/05$ معنی‌دار است

و مقدار آن نیز از ضرایب همبستگی ساده هر

یک از متغیرها با رضایت زناشویی بیشتر

است. بنابراین، فرضیه ۱۵ مورد تأیید قرار

می‌گیرد.

جدول ۶ ب نتایج تحلیل رگرسیون

متغیرهای پیش بین (ویژگیهای شخصیتی و

عوامل فردی- خانوادگی) را با رضایت

زناشویی به روش مرحله‌ای برای کل

آزمودنیها نشان می‌دهد. همان‌طور که در

جدول ۶ ب ملاحظه می‌شود، نتایج

رگرسیون به روش مرحله‌ای نیز تأیید

می‌شوند و متغیرهای وجدانی بودن، روان

رنجورخویی، باز بودن، طول مدت ازدواج و

برونگرایی بهترین پیش‌بینی‌کننده‌ها برای

رضایت زناشویی می‌باشند و متغیر توافق،

وضعیت اقتصادی، تعداد فرزندان،

تحصیلات، تفاوت سنی، نوع ازدواج

و سن ازدواج از رگرسیون حذف می‌شوند

و بقیه متغیرها با رضایت زناشویی رابطه

چندگانه دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

همان‌طور که ملاحظه گردید، فرضیه‌های

۱ تا ۵ در مورد رابطه عوامل شخصیتی روان

رنجورخویی، برونگرایی، باز بودن، توافق و

وجدانی بودن با رضایت زناشویی تأیید

شدند. یعنی هر چه میزان روان رنجور خویی

افزایش پیدا کند میزان رضایت زناشویی

کاهش می‌یابد و هر چه میزان برونگرایی، باز

بودن، توافق و وجدانی بودن افزایش پیدا

کنند میزان رضایت زناشویی نیز افزایش

می‌یابد. این نتایج به دست آمده با نتایج

تحقیقات دیگر پژوهشگران (بوچارد و

دیگران، ۱۹۹۹؛ نمچک و دیگران، ۱۹۹۹؛

کاگلین و دیگران، ۲۰۰۰؛ واتسون و دیگران،

۲۰۰۲؛ دونلن و دیگران، ۲۰۰۴؛ وایت و

دیگران، ۲۰۰۴؛ خدارحیمی، ۱۳۷۵؛ ملازاده،

۱۳۸۱؛ عبدالله‌زاده، ۱۳۸۲ و کشاورز و

دیگران، ۱۳۸۲) همخوانی دارند.

از آنجا که نمره‌های بالا در روان

رنجورخویی با عدم ثبات عاطفی و عواطف

منفی چون ترس، غم، دستپاچگی، عصبانیت،

احساس گناه و نفرت همراه است و کسانی

که در این حیطه نمره‌های بالایی کسب

می‌کنند تمایل بیشتری به تکانشگری،

پرخاشگری و آسیب‌پذیری دارند (گروسی، ۱۳۸۰)، این ویژگیها روابط میان زن و شوهر را تحت تأثیر قرار داده و منجر به عدم رضایت افراد از زندگی زناشویی‌شان می‌شود. با توجه به این که برونگرایی با عواطف مثبت مانند صمیمیت، جمع‌گرایی، فعالیت، بشاش بودن، خوشبینی و هیجانهای مثبت مانند شادی، لذت و عشق و هیجان و با روحیه بودن همراه است، می‌تواند باعث ایجاد روابط زناشویی محکم بین زن و مرد شود. یکی از مهمترین جنبه‌های برونگرایی صمیمیت است که بیشترین ارتباط را با کیفیت روابط بین فردی دارد. افراد برونگرا با محبت و دوستانه با دیگران مراودت می‌کنند، صادقانه دیگران را دوست دارند و با دیگران احساس همدردی می‌کنند. افزایش این ویژگیها باعث افزایش صمیمیت در روابط میان زن و شوهر و افزایش رضایت زناشویی می‌گردد.

افراد باز کنجکاو، منطقی و دارای نگرش آزادمنشانه می‌باشند. آنها تمایل دارند که نظرات شریک خود را گوش دهند و بفهمند (آریلانوس و اسمارکمن^۱، ۱۹۹۵). همچنین، افراد باز می‌توانند سختیها را تحمل کنند و به

تفاوتها در اندیشه و رفتار احترام بگذارند، بدین گونه، بسیاری از تعارضات کاهش می‌یابند و وفاق و همراهی افزایش می‌یابد (بوچارد و همکاران، ۱۹۹۹). باز بودن برای زنان یک ارزش ویژه است (بوتوین و همکاران، ۱۹۹۷). به طور کلی افزایش حس زیبایی‌پسندی، تنوع‌طلبی، کنجکاو، پذیرش عقاید جدید و انعطاف‌پذیری باعث افزایش رضایت زناشویی می‌گردد.

یک فرد موافق اساساً نوع دوست است و به هم‌حسی و همکاری، اعتماد کردن و حمایت‌کنندگی در روابط بین فردی تمایل دارد. افرادی که در توافق نمره‌های بالا می‌گیرند بیشتر سازگار می‌باشند زیرا توافق، تعاون و اعتماد را میان زوجین افزایش می‌دهد (بوچارد و لوسیر و جینیو، ۱۹۹۹). همچنین، همسران با توافق بالا به دنبال توافق با شریک خود در موضوعات مهم می‌باشند (بوتوین باس و شالکفورد، ۱۹۹۷).

رابطه مثبت بین وجدانی بودن و رضایت زناشویی به این دلیل است که افرادی که در وجدانی بودن در حد بالایی قرار دارند نیاز به پیشرفت دارند و به همین خاطر برای نگهداری رابطه موفق خود دست به تلاش می‌زنند (بوچارد و دیگران، ۱۹۹۹). با توجه

1- Arellano & Smarkman

به موارد ذکر شده و این که افراد با وجدان، آمادگی مواجهه با مسایل زندگی را دارند، منظم و دارای برنامه می‌باشند، مسئولیت پذیرند، به اصول اخلاقی پایبندند و برای رسیدن به اهدافشان تلاشگرند.

همان طور که در مورد فرضیه‌های ۶ تا ۱۲ (رابطه عوامل فردی- خانوادگی با رضایت زناشویی) ملاحظه گردید سن ازدواج، تفاوت سنی، نوع ازدواج و تحصیلات با رضایت زناشویی رابطه‌ای ندارند و وضعیت اقتصادی و رضایت زناشویی با هم رابطه مثبت دارند. و تعداد فرزندان و طول مدت ازدواج نیز با رضایت زناشویی رابطه منفی دارند.

سن ازدواج در کل نمونه رابطه معنی‌داری با رضایت زناشویی ندارد. علت رد فرضیه فوق شاید این باشد که در کل نمونه کسانی که در سنین پایین ازدواج کردند از رضایت زناشویی پایینی برخوردار بودند و افرادی که در سنین ۲۱ تا ۲۸ سالگی ازدواج کرده بودند رضایت زناشویی بهتری داشتند و با افزایش سن ازدواج (۲۸ سال به بالا) رضایت زناشویی در کل آزمودنیها کاهش می‌یافت. بنابراین، رابطه خطی مستقیمی بین این دو متغیر وجود نداشت.

رابطه بین تفاوت سنی زن و شوهر و رضایت زناشویی معنی‌دار نیست. علت رد فرضیه فوق شاید این باشد که در ازدواجهایی که سن زن بیشتر بود و یا زن و مرد تفاوت سنی نداشتند پایین‌ترین سطح رضایت زناشویی را داشتند، در تفاوت سنی ۱-۳ سال میزان رضایت زناشویی بیشتر از گروه قبل بود و در تفاوت سنی ۴-۷ سال بهترین رضایت زناشویی وجود داشت و بعد از تفاوت سنی ۴-۷ سال با افزایش تفاوت سنی رضایت زناشویی کاهش می‌یافت.

رابطه بین نوع ازدواج و رضایت زناشویی معنی‌دار نمی‌باشند. این نتایج با یافته‌های صداقت (۱۳۸۲) همخوانی دارند. ازدواجهای فامیلی هر چند به دلایلی، از جمله شناخت بیشتر، همکاری در حل مشکلات مادی و غیره، ممکن است موفق‌تر جلوه نماید اما از طرف دیگر مسایل منفی این ازدواجها از جمله دخالت‌های فامیلی، کشیده شدن منازعات فامیلی به درون خانواده و ... باعث کاهش رضایت زناشویی شده و اثره‌های مثبت آن را خنثی می‌نماید.

رابطه بین میزان تحصیلات و رضایت زناشویی مورد تأیید قرار نگرفت. این یافته با یافته‌های موسوی، ۱۳۷۴ همخوانی دارند. به نظر می‌رسد مهمترین عاملی که باعث عدم

معتقدند که فقر اقتصادی می‌تواند موجب مشکلاتی چون بیماری و بیکاری شود و افرادی که خود را فقیر و بی پول قلمداد می‌کنند، دارای رفتارهای پریشان و برانگیخته هستند. لوچتی (۱۹۹۹) بیان می‌کند که، مشکلات اقتصادی باعث کاهش رضایت زناشویی شده و با ایجاد پریشانی هیجانی و الگوهای تعاملی منفی بین زوجها، کیفیت و ثبات زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهند.

رابطه بین تعداد فرزندان و رضایت زناشویی معنی‌دار است. بنابراین، با افزایش تعداد فرزندان در کل آزمودنیها رضایت زناشویی کاهش می‌یابد. یافته‌های فرضیه‌های ۱۱ و ۱۱-۱ با یافته‌های تحقیقات جانیتوس^۴ (۲۰۰۴)، بلاچ^۵ (۱۹۸۵)، جکوبسون^۶ (۱۹۸۱)، عبدالله‌زاده (۱۳۸۲)، صداقت (۱۳۸۲)، شبانی حصار (۱۳۷۹) و موسوی (۱۳۷۴) همخوانی دارند. مشکلات بارداری، زایمان، تولد و نگهداری فرزندان تأثیر منفی بر روند زندگی گذاشته و باعث کاهش رضایت زناشویی می‌شود و با افزایش تعداد فرزندان بر مشکلات و ضعف جسمی زنان افزوده می‌شود و مشکلات نگهداری بچه‌ها

تأیید این فرضیه شده این است که اکثر افراد نمونه (۸۰٪) را افراد تحصیلکرده (فوق دیپلم، لیسانس و فوق لیسانس) تشکیل می‌دادند و افراد با تحصیلات پایین و بی‌سواد در این نمونه وجود نداشت و همین علت، یعنی عدم پراکندگی سطح تحصیلات، باعث شد که اکثر افراد از سطح تحصیلات نزدیک به همه برخوردار باشند و با افزایش سطح تحصیلات طبقه‌بندی شده تغییر چندانی در میانگین رضایت زناشویی به وجود نیاید و رابطه خطی مشخصی موجود نباشد.

همین طور، ملاحظه گردید رابطه بین وضعیت اقتصادی و رضایت زناشویی معنی‌دار می‌باشد. بنابراین، با افزایش میزان وضعیت اقتصادی در کل آزمودنیها میزان رضایت زناشویی افزایش می‌یابد این یافته‌ها با یافته‌های پژوهشگران دیگر (ناکونزی، شول و راجرز^۱، ۱۹۹۵؛ لوچتی^۲، ۱۹۹۹؛ شبانی حصار، ۱۳۷۹؛ عبدالله‌زاده، ۱۳۸۲) همخوانی دارند. ناکونزی و دیگران (۱۹۹۵) معتقدند که عدم امنیت مالی موجب بی‌ثباتی زندگی، ناخشنودی و عدم رضایت از زندگی و ازدواج می‌شود. وایتن و لیاد^۳ (۱۹۹۷)

4- Janetius

5- Bloch

6- Jacobson

1- Nakonezny, Shull, & Rodgers

2- Lucchetti

3- Waiten & Lyad

افزایش می‌یابد. همچنین، بارداری و تولد فرزندان باعث ضعیف شدن روابط بین زن و شوهر (به خصوص روابط جنسی) آنها می‌شود و توجه مادر نیز بیشتر به کودک معطوف می‌گردد. بنابراین، این مسایل باعث می‌شوند که رضایت زناشویی کاهش یابند. رابطه بین طول مدت ازدواج و رضایت زناشویی معنی‌دار است، یعنی با افزایش طول مدت ازدواج رضایت زناشویی کاهش می‌یابد.

یافته‌های فرضیه ۱۲ با یافته‌های شبانی حصار (۱۳۷۹) و زمانی مفرد (۱۳۷۶) همخوانی دارند. در مورد یافته‌های فرضیه ۱۲ می‌توان گفت به این علت که اکثر زوجهای جوان و کسانی که مدت زیادی از زندگی زناشویی‌شان نمی‌گذرد به دلایل مختلف از جمله وجود عشق و محبت اولیه، عدم برخورد با مشکلات، کم بودن تعداد بچه‌ها رضایت زناشویی بالایی را گزارش می‌کنند. با افزایش طول مدت ازدواج زوجین در زندگی با مسایل و مشکلات جدیدتر از جمله تربیت فرزندان، مشکلات اقتصادی و به وجود آمدن چالشهای جدید روبرو می‌شوند، که این مسایل بر زندگی زوجین تأثیر منفی گذاشته و باعث کاهش رضایت زناشویی آنها می‌شود.

رابطه چندگانه متغیرهای پیش‌بین و متغیر ملاک نیز مورد تأیید قرار گرفت. نتایج تحلیل رگرسیون نشان دادند که عوامل شخصیتی ۲۱٪، عوامل فردی- خانوادگی ۴٪ و مجموع این عوامل با هم ۲۴٪ از واریانس رضایت زناشویی را تبیین می‌کنند.

با توجه به اینکه این پژوهش فقط بر روی جامعه‌ای خاص انجام گرفته است پیشنهاد می‌شود در جامعه‌ها و مناطق دیگر نیز اجرا شود، زیرا افزایش دامنه چنین تحقیقاتی می‌تواند در پیشگیری بسیاری از مشکلات خانوادگی و از هم پاشیدگی کانون خانواده مؤثر باشد. مشاوران خانواده و روان‌شناسانی که با خانواده کار می‌کنند، می‌توانند از یافته‌های این پژوهش استفاده نمایند. با توجه به اینکه خصوصیات شخصیتی پیش‌بینی کننده‌های معنی‌داری از رضایت زناشویی می‌باشند، افرادی که قصد ازدواج دارند می‌توانند قبل از ازدواج با مراجعه به مراکز مشاوره و روانشناسی اطلاعات و شناخت لازم را در مورد خصوصیات شخصیتی همدیگر کسب نمایند و آگاهانه انتخاب نمایند.

منابع

فارسی

- پروین، لارسن (۱۹۸۹). روان‌شناسی شخصیت. ترجمه محمدجواد جوادی و پروین کدیور (۱۳۷۸). تهران: انتشارات رسا.
- ثنايي، باقر (۱۳۷۹). مقیاسهای سنجش خانواده و ازدواج. تهران: انتشارات رشد.
- راستی، علی (۱۳۸۲). مقایسه صفات شخصیتی و رضایت زناشویی بر اساس مدل پنج عاملی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی بالینی، دانشگاه شیراز.
- زمانی مفرد، افشین (۱۳۷۶). بررسی رابطه سطح رضایتمندی زناشویی و سطح توانایی ابراز وجود. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه علامه طباطبایی تهران.
- سلیمانیان، علی‌اکبر (۱۳۷۳). بررسی تأثیر تفکرات غیر منطقی بر اساس رویکرد شناختی بر نارضایتی زناشویی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- شبانى حصار، حمید (۱۳۷۹). رابطه بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی زوجین با میزان رضامندی از زندگی زناشویی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه علامه طباطبایی تهران.
- شریف نیا، فریده (۱۳۷۹). رابطه بین رضایت از ازدواج و افسردگی مادران و ارتباط این متغیرها با سازگاری فردی - اجتماعی و عملکرد تحصیلی فرزندان دختر در دوره راهنمایی آنان در شهر اهواز. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- شفیعیان، رامین (۱۳۸۲). رضامندی زناشویی و تعیین عوامل تأثیرگذار بر آن در شیراز. مجله اندیشه و رفتار، دوره ۸، شماره ۴، صص ۵۶، ۶۳.
- صداقت، حسین (۱۳۸۲). بررسی رابطه بین سن ازدواج، فامیلی یا غیر فامیلی بودن ازدواج، تعداد فرزندان و تشابه اعتقادی با رضایت زناشویی دیران زن و مرد شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- عبدالله‌زاده، حسن (۱۳۸۲). بررسی تأثیر صفات شخصیتی بر رضامندی زناشویی زوجهای شهر دامغان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روان‌شناسی، دانشگاه تبریز.

- کشاوری، آزیتا و علوی، طاهره (۱۳۸۲). بررسی رابطه ویژگیهای شخصیتی با سازگاری زناشویی در زنان و مردان شهر مشهد. تهران: پژوهشکده خانواده.
- کیامهر، جواد (۱۳۸۱). هنجاریابی فرم کوتاه پرسشنامه پنج عاملی نئو و بررسی ساختار عاملی آن در بین دانشجویان علوم انسانی دانشگاههای تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد سنجش و اندازه گیری، دانشگاه علامه طباطبایی تهران.
- گروسی، میرتقی (۱۳۸۰). رویکردی نوین در ارزیابی شخصیت. تبریز: نشر جامعه پژوه و دانیال.
- موسوی، اشرف السادات (۱۳۸۳). بررسی میزان رضایت زنان تحصیل کرده از زندگی زناشویی. طرح تحقیقاتی دفتر مطالعات و برنامه ریزی فرهنگی و اجتماعی ریاست جمهوری.
- موسوی، رقیه (۱۳۷۴). بررسی و مقایسه عوامل مؤثر بر رضامندی زناشویی در سه گروه پزشکان، کارمندان و کارگران شهر تهران. پایان نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه تربیت معلم تهران.

لاتین

- Arellano, C.M., & Smarkman, H.J. (1995). The managing and differences scale. A self report measure assessing conflict management in couples. *Journal of Family Psychology*, Vol. 9, 319-334.
- Bloch, D.A. (1985). *The family as psychosocial system*. New York: Brunner/ Mazel.
- Botwin, M.D., Buss, D.M. & Shackelford, T.K. (1997). Personality and mate preferences: Five factor in mate selection and marital satisfaction. *Journal of Personality*, Vol. 65, 107-130.
- Bouchard, G., Lussier, h., & Genevieve, k. (1999). Personality and marital adjustment: Utility of the Five-Factor Model of Personality. *Journal of Marriage and the Family*. Vol. 61, 651-660.
- Casellas, A. & Watson, D. (2003). *Impact of personality traits and life events on newly weds' satisfaction*. Poster presented at the 111th Annual Meeting of the American Psychological Association, Toronto, Ontario, Canada.
- Caughlin, J.P., Huston, T.L., & Houts, R.N. (2000). How does personality matter in marriage. An examination of trait anxiety, interpersonal negativity, and marital satisfaction. *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 78, 326-336.

Cook, D.B. (2004). Goal continuity and the Big Five as predictors of old adult marital satisfaction. Available at: www.scinedirect.com

Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1990). Personality disorders and the five factor model of personality. *Journal of Personality Disorders*, Vol. 4, PP: 362-371

Donnellan, M.B., Conger, R.D., & Bryant, C. (2000). *The big five and enduring marriages*. Available at: www.scinedirect.com

Eysenck, H.J. (1980). Personality, marital satisfaction, and divorce. *Psychological Reports*, Vol. 47, PP: 1235-1238.

Jacobson, S. (1981). *Behavioral marital therapy*. Handbook of family therapy. New York: Karper Press.

Janetius, T. (2004). *Marriage and marital adjustment*. Available online at: www.homestead.com/psycho-religio/files/adjustment

Karney, B.R., & Bradbury, T.N. (1995). The longitudinal course of marital quality and stability: A review of theory, method, and research. *Psychological Bulletin*, Vol. 118, 3-34.

Kosek, R.B. (1996). The quest for a perfect spouse: Spousal ratings and marital satisfaction. *Psychological Reports*, Vol. 79, 731-735.

Kurdek, L.A. (1993). Predicting marital dissolution: A 5-year prospective longitudinal study of newly wed couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 64, 221-242.

Lucchetti, A.E. (1999). Economic hardship and marital distress. symposium in university of Texas at Austin. *ICPR abstract*: session 36. Available in: www.daneshyar.com/ebsco.

McCrea, R.R., & Costa, P.T. (2004). A contemplated revision of NEO Five Factor Inventory, *Journal of Personality and Individual Differences*, Vol. 36, 587-596.

Nakonezny, P., Shull, R., & Rodgers, M. (1995). The effect of on fault divors law on the divorce rate. *Journal of Marriage and Family*, Vol. 57, PP:488-502

Nemechek, S., & Olson, K.R. (1999). Five-factor personality similarity and marital adjustment. *Social Behavior and Personality*, Vol. 27, PP: 309-318.

Ollson, D.H. (1989). *Families: what makes them work*. New York: Hamilton.

Pytlik, H. L. (2002). What do we assess when we assess a Big 5 Trait? A content analysis of the affective, behavioral, and cognitive porcesses represented in Big 5 Personality Inventories. *Personality and Social Psychology Bulletin*, Vol. 28, PP: 847-858

Pytlikzillig, H.L. (2002). What do we assess when we assess a Big 5 Trait? A content analysis of the affective, behavioral, and cognitive

porcesses represented in Big 5 Personality Inventories. *Personality and Social Psychology Bulletin*, Vol. 28, 847–858.

Russel. R.J.H., & Wells, P.A. (1994). Personality and quality of marriage. *British Journal of Psychology*, Vol. 85, 161–178.

Shackelford, T.K. (2001). Self-esteem in marriage. *Journal of Personality and Individual Differences*, Vol. 30, 371-390

Thomasen, D.G., & Gilbert, D.G. (1997). Factors characterizing marital conflict states and traits: Psychological, affective, behavioral and neurotic variable contributions to marital conflict and satisfaction. *Personality and Individual Differences*, Vol. 25, 833–855.

Twenge, J.M., Compbell, W.K., & Foster, C.A. (2003). Parenthood and marital satisfaction. *Journal of Marriage and Family*, Vol. 65, 574-584.

Waiten, R. J., & Lyad, D. (1997). *Counseling psychology*. NewYork: Blackwell.

Watson, D., Hubbard, B. & Wiese, D.(2000). General traits of personality and affectivity as predictors of satisfaction in intimate relationships: Evidence from self and partner ratings. *Journal of Personality*, Vol. 68, PP: 413–449.

White, J.K., Hendrick, S.S. & Hendrick, C. (2004). *Big five personality and relationship constructs marital adjustment*. Available at: www.scinedirect.com.

Zaleski, Z., & Galkowska, M. (1978). Neuroticism and marital satisfaction. *Behavioral Research and Therapy*, Vol. 16, 285–286.